

Oponentský posudok
na habilitačnú prácu PaedDr. Janky Schlarmannovej, PhD., s názvom:
„Analýza spoločenstiev lumčikovitých (Hymenoptera, Braconidae)
juhozápadného Slovenska“

Posudok vypracovala: Prof. RNDr. Mária Bauerová, PhD.,
Katedra botaniky a genetiky FPV UKF Nitra

Čeľaď lumčikovité sú široko zastúpenou a významnou skupinou blanokrídlavcov na Slovensku. Ich veľký význam spočíva predovšetkým z hľadiska ochrany lesov, nakoľko patria k účinným nepriateľom hmyzích škodcov, čím prirodzene regulujú ich populačnú hustotu a podieľajú sa na ich biologickej kontrole. Napriek tomu, že patria k významnej a diverzifikovanej skupine, nie sú po stránke faunistickej a ekologickej dostatočne preskúmané. Ich determinácia je obtiažna a klasifikácia doposiaľ diskutabilná. Z uvedeného pohľadu je predložený vedecký spis v podobe habilitačnej práce PaedDr. J. Schlarmannovej vysoko aktuálny a zaoberá sa analýzou fauny lumčikovitých (Hymenoptera, Braconidae) na území juhozápadného Slovenska. Habilitačná práca predstavuje výsledok 15-ročného systematického výskumu autorky, ktorému venovala značný čas i veľké úsilie, bez ktorého by sa jej ťažko podarilo splniť náročné ciele, ktoré si v práci stanovila.

Teoretická časť práce – *Prehľad literatúry* – je zaujímavým i logicky členeným kompilátom 211 vedeckých publikácií. Podáva čitateľovi obraz od všeobecnej charakteristiky lumčikovitých, ich spôsobu života, vývinu a hospodárskeho významu až po údaje o výskume lumčikovitých na Slovensku, resp. v okolitých krajinách. Ďalej nasleduje charakteristika skúmaných území a študijných plôch. V zozname literatúry prevládajú slovenskí a českí autori, menší podiel predstavujú zahraniční autori a publikácie z posledných 5 rokov.

Časť *Materiál a metodika* je rozdelená do 4 častí – metódy zberu lumčikovitých a determinácia, metóda chovu lumčikovitých, hodnotenie spoločenstiev lumčikovitých a zoznam skratiek.

Kapitola *Výsledky* je obsahovo veľmi hodnotná časť práce, habilitantka získala a analyzovala 3781 jedincov lumčikovitých patriacich k 410 druhom a 19 podčeľadiam. Výsledky sú zosumarizované prehľadným spôsobom v grafoch a tabuľkách. Práca prispela k prehĺbeniu a uceleniu poznania diverzity, ekvitality a faunistickej podobnosti spoločenstva

lumčíkovitých najmä na dvoch významných xerothermných lokalitách Slovenska, a to NPR Devínska Kobyla a Zoborské vrchy. Cenné sú tiež údaje o sezónnej letovej aktivite viacerých druhov lumčíkovitých. Za zaujímavú a prínosnú považujem aj aplikáciu metódy chovu v laboratórnych podmienkach, čo umožnilo detekovať druhy parazitujúce u xylofágneho hmyzu. Hodnotné sú aj zistenia týkajúce sa 7 nových druhov lumčíkovitých pre faunu Slovenska, tieto výsledky predstavujú primárnu informáciu. Získané výsledky sú využiteľné nielen v ochranárskej praxi, ale perspektívne aj v odvetviach aplikovanej entomológie.

V ďalšej kapitole - *Diskusia* sú porovnávané výsledky autorky najmä s prácami Lukáša, ktorý v rokoch 1976 a 1977 realizoval výskum lumčíkovitých na Slovensku, resp. Čapeka, ktorý sa venoval problematike biologického boja a postaveniu lumčíkovitých ako prirodzených nepriateľov lesných a poľnohospodárskych škodcov.

V *Závere* autorka sumarizuje výsledky svojho dlhoročného výskumu na skúmaných lokalitách.

K práci mám nasledovné pripomienky:

1. V kapitole *Materiál a metodika*, časť *Zoznam skratiek* je netradične umiestnená a obsahovo nenaplnená – preto by som ju odporučila buď uviesť na začiatku práce, alebo vôbec vynechať.
2. Odporučila by som ciele definovať podrobnejšie a použiť vyjadrenia ako analyzovať faunu, určiť štruktúru, zistiť vzťah parazitoid- hostiteľ.

K práci mám nasledovné otázky:

3. Aké výsledky vyplývajú z porovnania výskumu autorky ohľadom biodiverzity lumčíkovitých a výskumu, ktorý bol robený v 70. rokoch, čo sa týka počtu druhov a podčeľadi? Uvedený ukazovateľ rastie alebo klesá? Prosím aj o názor habilitantky, aké je vysvetlenie tohto javu.
4. Existujú údaje o biodiverzite lumčíkovitých v Európe, resp. na iných kontinentoch, ak áno, aká je situácia na Slovensku v komparácii s týmito údajmi? Autorka totiž v prehľade literatúry sa tejto téme venuje v menšom meradle, uvádza výskyt v Čechách, Maďarsku a Poľsku.
5. Aplikujú sa pri štúdiu biodiverzity aj iné metódy, napr. molekulárno-biologické?
6. Je možné cielene – zásahom človeka využiť lumčíkovité ako „biologickú zbraň“ proti škodcom prírodných biotopov, resp. v ovocných sadoch?

Výsledky, ktoré autorka získala v rámci dlhoročného výskumu sú veľmi hodnotné a obohacujú slovenskú entomológiu o nové poznatky. Preto prácu odporúčam publikovať vo forme vedeckej monografie. Veľmi ma teší, že Katedra zoológie a antropológie a Fakulta prírodných vied UKF v Nitre sa prostredníctvom habilitantky rozrastá o ďalšieho vedca - erudovaného odborníka v oblasti entomológie ako aj kvalifikovaného pedagogického pracovníka, ktorý aktívne dokáže sprostredkovať výsledky svojej vedeckej práce študentom.

Záver:

Habilitačná práca PaedDr. Janky Schlarmannovej, PhD., predstavuje kvalitný vedecký spis, rieši aktuálnu problematiku a je na vysokej odbornej úrovni. Nielen splňa, ale svojim širokým záberom prekračuje všetky kritériá kladené na tento typ prác. Preto odporúčam, aby po úspešnej obhajobe v zmysle Vyhlášky MŠ SR č.6/2005 z 8. decembra 2004 o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor, v znení neskorších predpisov bol PaedDr. JankeSchlarmannovej, PhD., udelený titul docent v študijnom odbore 4.2.1 Biológia.

V Nitre, dňa 7. 8. 2013

prof. RNDr. Mária Bauerová, PhD.